

LUSTIGE
ZOMERFEESTEN
VAN DE VROLIJKE
KUNSTENAARS
TE KNOCKE
OP 'T EINDE DER
VORIGE EEUW
TOT NU

LUSTIGE ZOMERFEESTEN

Léon Philipet schilderde in 1895 "De winnaars van de match Knocke-Heist" onder de artisten, hier v.l.n.r. Verwee, Bellis, Quitmann en Bastin. (Doek in het stadhuis te Knokke)

De kunstenaars die reeds vanaf 1883 naar Knokke afzakten, hadden een onderkomen gevonden in het molenaarshuisje van Van Damme. Op de plaats waar achteraf de Prince Baudouin kwam, met de Cercle des Artistes in 1889. Ze waren er allemaal bij: Alfred Verwee, Theo Van Rysselberghe, Willy Schlobach, Franz Courtens, Henri Cassiers en noem maar op, Felicien Rops en ook dichter Emile Verhaeren

In 1891 waren Verwee en Paul Parmentier (de schilder die

schepen van Knocke werd) de promotors van de feestkring Knocke-Attraction. Ze wilden wat meer animo brengen in de zomerse badplaats. Op de stichtingsvergadering op het toenmalige gemeentehuis zong het artistiek gezelschap een gelegenheidslied. Op de tonen van een bekend Napolitaans volkswijsje was de tekst in het Frans, teken des tijds. En deze "pochade artistique en quatre tableaux" (voor de historie) laten we dan ook in de taal van de klanten van toen:

VROLIJKE KUNSTENAARS

Ier couplet

Le ciel est gris, le jour se couche à Knocke
Il pleut toujours (bis)
Il ferait mieux rester dans sa bicoque
Ou dans un four (bis)
On aperçoit là-bas près du village
Le grand hôtel (bis)
Où l'on y voit les promeneurs en rage
Devant le ciel (bis)

Refrain

Knocke, Knocke, près de Heyst sur mer (bis)
Il pleut devant, il pleut derrière
Jonc en avant comme en arrière
Et l'on vit heureux dans le petit Knocke sur mer

Ile couplet

L'attraction est ici dans les noces
Des paysans (bis)
Et tous on danse en enfants très précoces
Clopin-clopant (bis)
Mais vous cherchez en vain au clair de lune
Bras d'sus, bras d'sous (bis)
Couples heureux s'promenant dans la dune
Ou dans la boue (bis)

Refrain

Knocke, Knocke etc.

IIIe couplet

La pluie ainsi devient ici la règle
C'est vraiment fou (bis)
Ce n'est pourtant pas un temps de fin de siècle
Du tout, du tout (bis)
Que voulez-vous encor que je vous dise
Pour le moment (bis)
Il est des peintres qui font des bêtises
A cause du temps (bis)

Refrain

Knocke, Knocke etc.

IVe couplet

S'il est quelqu'un qui dirait qu'il s'ennuie
Voilà qu'il faut (bis)
Qu'il vienne voir les beaux effets de pluie
Dans nos tableaux (bis)
Nous en avons, je vous assure, à vendre
A prix réduit (bis)
Il faut encor les encadrer et pendre
Où l'on s'enfuit (bis)

Refrain

Knocke, Knocke etc.

Fait à Knocke en août 1891
et exécuté à la maison communale

De dichter in onbekend gebleven, maar het kan Verhaeren geweest zijn. Die dus laten onthouden heeft dat het hier, te Knocke bij Heist-aan-Zee, veel regende, van voor en van achter. En wie zich bij dat druipend nat verveelde, kon bij d'artiesten naar de schilderijen komen kijken, ook al voor de regeneffekten. "En we hebben er te koop aan verminderde prijs,-ze wel nog inkaderen en ophangen".

J. Opdedrinck noteerde in zijn

"Histoires et Souvenirs" hoe het dan in augustus 1891 tot een prachtig feest kwam, aangekondigd met affiches en pers-artikelen. Zelfs Leopold II was uitgenodigd, maar hij liet zich verontschuldigen. Hij zou wel op 3 september afzakken, bij de heringerichte St.-Sebastiaansgilde en er ook een pijl afschieten. Op de prijskamp waren doeken te winnen die de kunstenaars geschonken hadden (en zo komt het ook dat afstammelingen van de schut-

ters van toen nog een Verwee of een Schlobach hebben). Paul Parmentier, toen reeds fotograaf, legde het gebeuren vast. Duidelijk was het dat de badgasten van aantrekkelijkheden hielden. Zo was Knokke ook voor vele vele jaren op de zomerse feesttoer vertrokken.

CINEMA IN OPEN LUCHT

In "La Mouette" (Organe de la ville de Knocke) en steeds uitsluitend in het Frans, kon men lezen wat er allemaal te beleven viel van 10 juli tot 4 september 1904.

De fanfare der Duinezonen zorgden voor concerten, andere muziekgroepen te gast. Dan naar gymkhana of turnfeesten, mee met de fakkeltocht, een kijkje nemen in de verlichte duinen en langs de villa's. Er was vuurwerk, bloemenstoet, bloemengevecht, kinderspelen, fortewedstrijd, tennis, golf, voetbal, boogschieten. Men kon 's avonds Max Linder zien als

Augustus 1891: vorming van de stoet, ingericht door Knocke-Attractions op initiatief van Verwee en Parmentier. Links zijn burgemeester Sebastiaan Nachtegalele en schepen Pier Jaxens van Knokke.

cinema in open lucht aangekondigd werd. Een doek was niet nodig want de muur van de Lion Belge was speciaal gewit, bij de Place Publique, het Van Bunneplein toen nog een duin. De eerste cinematograaf was ingericht in een zaal naast het Grand Hôtel (daar waar Beverly Screens nu met vier zalen open is). Aan de gevel flitsten de kontaktkolien om 's avonds het publiek te lokken en dan de verbazende films van de Frères Lumière op het doek te brengen. De voorstelling wat verder in open lucht was een goede publiciteit. Dan

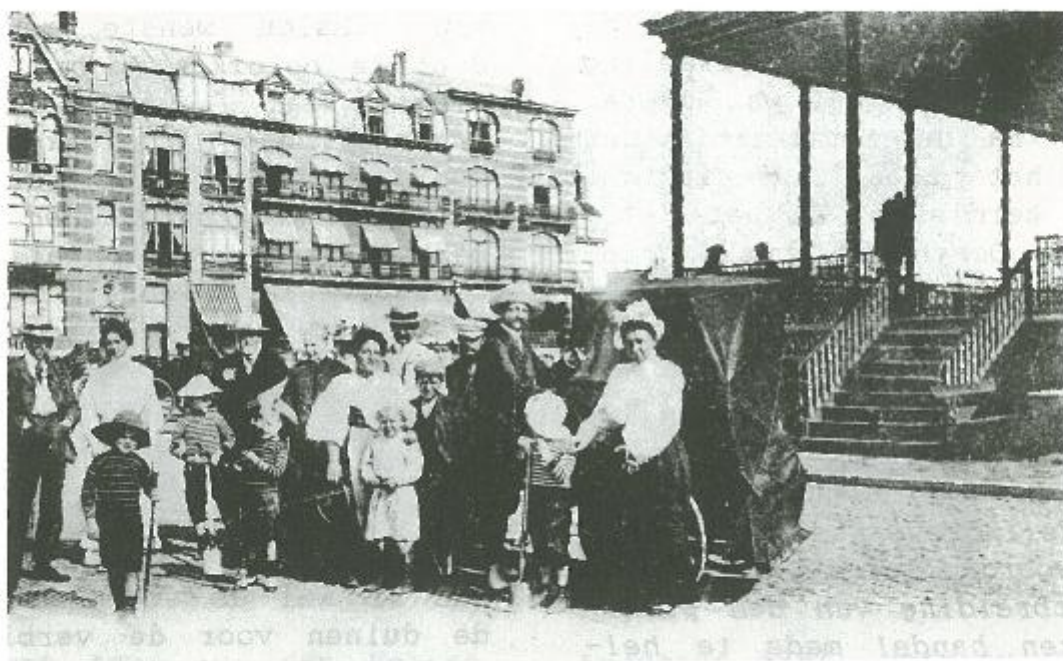
maar liever met het lief in de donkere zaal. Ter afwisseling van de duinen. Het was overal feest. Na de zomerkermis was er in het najaar nog uitzicht op de kermissen van het Kalf, Zoute, Oosthoek en Smedenstraat. De badgasten waren echter reeds vertrokken en de Knokkenaars vierden onder mekaar een goed seizoen.

In 1904 werd "tot doelwit het vreemdelingenverkeer te Knocke te bevoordeeligen en aldus tot de uitbreiding van den plaatselijken handel mede te helpen" de bond "Knokke Voorwaarts - Knocke en Avant" opgericht. Onder voorzitterschap

van J.Malou wenste men het doel te bereiken "door 't inrichten van feesten welke de vreemdelingen aanlokken en door ruchtbaarheid om de stad hare aantrekkelijkheden kenbaar te maken. Heel wat vooruitstrevende figuren maakten deel uit van het komitee, "vreemd aan alle politieke bekommelingen". Een van de voornaamste betrachtingen was de verlenging van de spoorweglijn vanuit Heist, waar het eindstation stond. Maar dan was er wel de stoomtram door de duinen voor de verbindingen. De paardentram was op zichzelf een attractie om de badgasten naar de dijk te rij-

Knocke-Voorwaarts was vol initiatief in 1904, aktieve figuren van de partij. V.l.n.r., vooraan Le Tavernier, Emile Declerck, Malou, Lesclinier, Camile Domey, Louis Vermeire; midden Jules Massenhove, Duyeburgh, Pier Vermeire, Pieter Jacobs, Joe Lambrechts, Em.Scherrrens, Alf. Hindrickx, Eug.D'Hooghe; achter Mestdagh, Marcel Rombout, Em.Vanden Brucke, Remi Van Belleghem en Constant Van Parys.

den. Het komitee legde er reeds in 1906 de bijl bij neer. In de onslagbrief van voorzitter Malou lezen we dat de ontbinding het *"gevolg is van de tegenstand en de slechte wil van de burgemeester van onze gemeente en van enkele inwoners van Knocke"*.

Anderen daagden op. En van seizoen tot seizoen konden de zomerbezoekers hun gading in een vast feestprogramma.

BELLE EPOQUE

Op de kiosk voor het Grand Hôtel klonk de muziek van Offenbach en waren de operettes aan bod. Ook toen de minister het lint doorknipte voor de nieuwe dijk naar het Zoute. De uitbreiding van de badplaats werd gepland als in 1908 de Compagnie du Zoute opgericht werd, meer initiatief in het verschiet. Tot de eerste oorlog bleef het feestprogramma in grote lijnen wat het sedert

de aanvang van de eeuw van zomer tot zomer te bieden had. De artiesten van weleer waren niet meer in de buurt. De regen wel, op tijd en stond. Het hoogseizoen zette half-juli in en de Keizerschiëting bij St.-Sebastiaan werd het waardig slot op de eerste zondag van september. Zo sedert 1891. Doorheen de zogehete Belle Epoque was men in de XXe eeuw aangekomen. De elektrische tram verving vanaf 1912 de stoomtram. De paarden voor de andere mochten op stal als door de Lippenslaan onder de elektrische draad ook nog de bocht naar het Zoute ingeslagen werd. Een aantrekkelijkheid was die tram. Maar de zee was het, niet vergeten, die de bezoekers in de eerste plaats aanlokte. Jean d'Ardenne had er in 1888 in zijn gids voor de kust reeds de aandacht op getrokken. Met een poëtische beschrijving van de zee, de avond met Walcheren en de lichttoren, over de duinen met

In 1913 werd het stadhuis op het Verweeplein ingehuldigd

Duinenzonen die na de 1e oorlog weer paraat waren,
speelden ook in de eerste naoorlogse stoet, met
Willel is Kunnen op een praalwagen vol patriottisme.

struiken en bomen, de weiden langs, terwijl beneden de Brabantse Panne het lieve dorp midden groen uitpuilde, geflankeerde door twee molens. Uit Heist kwamen de toeristen nog over duinen door panne om van al het schone te genieten met volle teugen zeelucht. En dan maar doortrekken tot moeder Siska, die in de Oosthoek de eerste wafels bakte. Haar instelling werd met een ware speeltuin uitgebreid. De vele

kinderen van de welige Siska kwamen op hun beurt in gastvrije wafelshuizen: Kinder Siska, Marie Siska en Gustave Siska.

Na 1918 is de Oostkust met nog meer entoesiasme weer van wal gstoken, nu ook het Albertstrand mee, naar Duinbergen toe. Knokke zou, zo het Zoute, een ongemene uitbreiding beginnen nemen. Of dan een nieuwe Belle Epoque.

VADER DER KINDERSPELEN

"Het was in 1923. Op de dijk waren er in die jaren meerdere hokjes waar kaarten verkocht werden om in zee een bad te nemen. Jawel, in die tijd moest betaald worden om in de golven te duiken. Wel, aan één van de Hokjes hing een bordje met enkel in het Frans geschreven: Heer gevraagd om te helpen bij kinderspelen, -zich op het stadhuis aanbieden."

Dit las Gustave Delattre en hij bood zich aan, om dan vervolgens nog een halve eeuw lang in het feestkomitee te blijven voor de zomeractiviteiten. Doorheen de jaren een goede bekende voor de badgasten, als Père Delattre, genoot hij van de zeelucht met volle teugen. Tot zijn 94, tot zijn overlijden in 1973. Met hem hebben we de periode na de

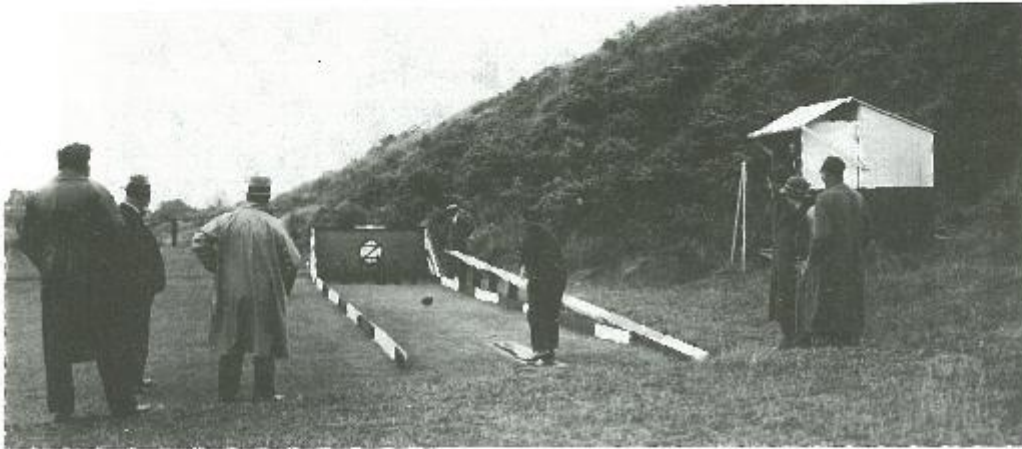

eerste oorlog te Knokke kunnen overbruggen.

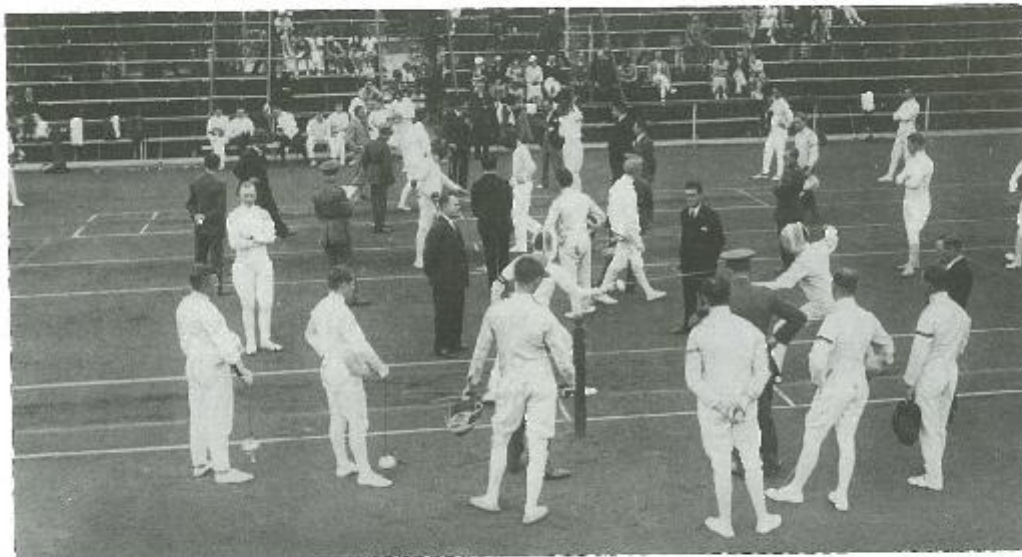
"In 1919 kwam ik voor het eerst aan zee. We waren voor een paar weken in het Hôtel des Flandres aan het Van Bunneplein bij Van Parys. Enkel het gelijkvloers en de eerste verdieping waren ingericht. De rest droeg nog de sporen van de oorlog. In de overliggende Continental bleef het verder een vies geval, gevolg van de paarden die er gestald werden door de Duitsers. Op het strand waren er reeds enkele badkarren terug."

Het was in zijn laatste jaren dat Gustave Delattre ons verteld heeft hoe hij destijds ingegaan is op de uitnodiging om deel uit te maken van het feestkomitee: *"We hadden niets te doen en ik besloot eens te gaan kijken op het stadhuis. Zo heb ik Alexander Absil leren kennen. We richtten strandspelen in. De belangstelling was zo groot dat in 1926 voor degelijke omheiningen diende gezorgd. Niet minder dan hon-*

derdvijftig kinderen schoven aan. Veertig jaren later konden er bij de zevenhonder geteld worden op het Albertstrand." Van jaar tot jaar werden vier verblijfgasten opgenomen in het komitee, naast de Knokkenaars Alexander Absil, Georges Wassenhove, Bauwens, Venneman, De Saedeleer, Keppens en drukker Pierre Cremers als hoofd. Schepen Marcel Vanden Broucke zou toezien voor het gemeentebestuur, zoals ook later steeds een lid van het kollege waakte over de mogelijkheden. Als Gustave Delattre in 1936 zelf ingezetene werd en ter Helmweg kwam wonen, kreeg hij zijn plaats in het bestendig komitee. Zijn kennis van zaken zou van doorslaggevende aard zijn voor de feestelijkheden. Zijn vriend Sandelé aan zijn zijde. En velen meer gebruikten hun zin voor initiatief om het de verblijfgasten zo aangenaam mogelijk te maken. Treffend was

Kogeltelling in Binzenhof - Schermtornooi op Zoute-tennis

het voorbeeld van Père Delatre. Generaties verder, na de charlestonjaren en naar de twist toe, waren er heel wat ouders om de hand te drukken: we hebben nog met je gespeeld!

MEE IN DE ZOMERSTOET

Ik stond al evenzeer klaar, in 't Zoute of op het Albertstrand, in 't Center paraat voor alle kinderspelen. Om onder het zeil te kruipen, te koersen in de zak, een appel uit de waterkom te bijten, de mast op te klimmen, of om een kunstfort te bouwen, in de bloemenstoet mee op te stap-

pen. Van week tot week, en dan een waardebon krijgen om in de plaatselijke handel iets voor de prijs uit te zoeken. Of om op de fortенwedstrijd van de Soir een lichte opblaasbare bal te krijgen (om er meer dan eens op het strand midden de wind enkele golfbrekers ver achter te lopen).

Het was tussen beide wereldoorlogen. De vuurwerken lokten massa's volk, van dijk tot, Zegemeer, iedereen op de been en de kinderen laat naar bed. Zwem- en roeiwedstrijden werden ingericht op het meer bij de Pavillon. Rond het vlieg-

veld zat men op de aarden dijk om de luchtakkrobaties van de tweedekker te volgen. Op de tennisvelden van het Zoute bij de Elizabetlaan vonden toernooien plaats (en ik was op meer dan één finale op de central court, -als ballenraper). Zo druk als in die tijd is het na de halve eeuw op de feestelijkheden nooit meer geweest. De affiche was reuzegroot, met alles wat van dag tot dag te beleven viel, voor groot en klein. En brede duinen om op wandel te gaan waren er toen ook nog, de Zwinschorre verderop breed en kosteloos open, het dennenbos om sparappels te rapen, golf en tennis, duivenschieten op kleischijven, in 't Binnenhof boogschieten op ronde doelen. En in die tijd

werd ook de benaming voor de biltaxen uitgevonden. Op de dijk was er 's avonds regelmatig volksbal, op de tonen van 't draaiorgeltje. Om de dag van de bloemenstoet af te sluiten, kwam er ook nog konfetti bij te pas. Een uitbundig sukses. Minder kontent waren de hoteliers die 's anderendaags een extra inspanning moesten vragen aan de kamermeiden, als alles vol lag met konfetti. Het was overal feest. De schoonste jaren voor 't komitee. Men kwam ook kijken vanuit Heist. Vice versa voor de bloemenstoet. En alles zo geregeld dat de praalwagens konden uitgewisseld worden. En vergeet dan maar niet, hier en daar, de babelutten, de ijsroom en de "boules de Ber-

in". Zeg dan ook nog droog-
vis. Garnalen pellen bij geu-
ze. Eten is een feest apart.
Bij Siska's beoefende men vol-
op kunst. En smakelijk waren
de schone baadsters, waarvoor
de zondagsgasten steeds be-
langstelling hadden. Men stond
aan de waterlijn om ze nog
beter gade te slaan.

Tot er weer een oorlog kwam.
Op de muren eerst affiches
toen het hoogseizoen van 1939
nog niet rond was. In de vol-
gende vier jaren zou men eer-
der het water in de mond krij-
gen bij het mijmeren over het
verloren luilekkerland van
krentenbrood, friet en bief-
stuk.

Dries Landschoot (die
schepen werd) mee op de kwies-
taxi.

Onder: het kweekkarretje met v.l.n.r. agent
Valère Polder, Cyrille Bouillon, Georges (Krulle)
Heyneman, verkoper Fiel Ryncke en Joseph De Groot.

TUSSEN BEIDE OORLOGEN
Balloonnetjeswedstrijd
op het
Albertplein

Modeshow,
op tijd en stond
een schone baadster,
had heel wat succes
op het plein,
het Gr.Hotel du Zoute
als achtergronddekor.

VUURWERKFESTIVAL HOOGTEPUNT

In 1945 waren de Rommelpalen en stalen hekkens van de Atlantiekwal op het strand, als een soort attractie overgebleven. Toen de eerste naoorlogse badgasten op de terrassen van de dijk nog midden prikkeldraad zaten. Pas een jaar later was de rommel opgeruimd en kon weer aan feestelijkheden

gedacht worden. De plechtige inhuldiging van burgemeester Leon Lippens leidde tot de eerste grote naoorlogse stoet. Meteen in de stijl van wat Verwee en Parmentier in 1891 uitdachten. Burgemeester De Klerck werd voor de eerste oorlog ook met dergelijke stoet in folklorestijl be-

dacht, zo burgemeester Frans Desmidt in de jaren '20. In ieder openbaar feest met de eigen mensen steekt iets uitbundigs. Zoals nog zou blijken op de wijkfeesten, deze van oud Knokke-dorp in het bijzonder. Maar hier hebben we het meer speciaal over zomerfeestelijkheden.

Gustave Delattre was van 1878 en we waren op het stadhuis toen de vader der kinderspelen bij gelegenheid van zijn 90e verjaardag gevierd werd. Hij was omringd van de leden van het feestkomitee, Maurice Demarest als feestleider (sedert

Alexander Absil vertrokken was). Grootvader Delattre was war hardhorig geworden en wat allemaal verteld werd, drong niet best meer tot hem door. Als hem gevraagd werd of hij nog goed zag, zei hij: "Ik zie ze nog altijd goed staan". Het is waar dat men dorst heeft na een dag op het Zoute strand. De jaren volgden mekaar op. De harmonie De Zeegalm trok weldra met majoretten op stap. Schepen Verhulst waakte over toerisme en schepen Rombout over de feestelijkheden voor de goede organisatie van verder kinderspelen, corso,-ook

Ook het oude Zoute en Fort St-Pol mee in de bloemenstoot, zo

Miss België (1968) en de majoretten.

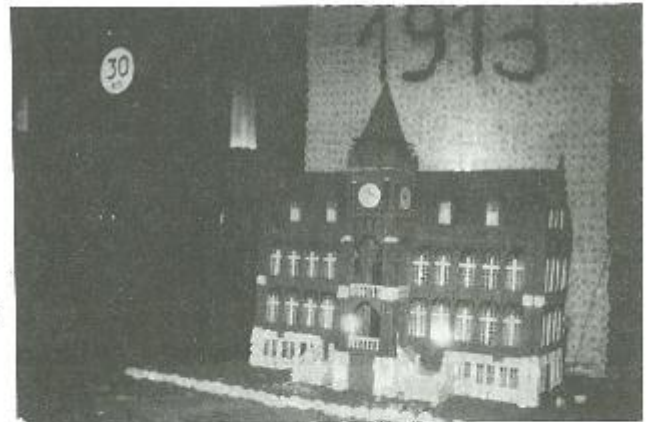
Gustave Delattre was ook de vader van het Feestkomitee, Maurice Demarest (links) de feestleider naast Georges Noël en meer zomerse medewerkers.

jumping bij de Zwinbosjes. Sedert 1944 schreef ik ook volop in de krant (doe het zowat een halve eeuw later nog) en menig verslag over feestelijkheden vulde Victorie of Brugsche Courant; Laatste Nieuws of Dernière Heure, -(nu ben ik op rust in 't Brugsch Handelsblad). En ik herinner mij hoe ik, in de tijd van Alexander Absil en Maurice Van den Bossche eens over de aankondiging van "afvalwedstrijden" viel. Ergens tussen meer lijnen schreef ik dat het komitee "wedstrijd voor afval" organiseerde. Met als gevolg dat ik een vlamme brief kreeg van het zelfde komitee. We bleven doorheen deze "eliminatie" toch verder beste vrienden. Als op zijn beurt

schepen Roland Van Parys de maat kwam slaan, barste de topattractie open: het internationaal Vuurwerkfestival. Zoals voor de bloemenstoet, kwam men van heide en ver, met volle autobussen, speciale treinen. Om boven het Zegemeer de vuurpijlen en knalbussen te zien ontploffen en in vurige kleur uiteen te spetteren. Alles was opgezet om na half-oogst verder leven in de brouwerij te houden. Op de volgende verkiezingen pakte schepen Van Parys op lijst 4 ook uit met een publiciteit "Werken met vier". Maar, ondanks het "vierwerk", zou de schepen niet terugkomen. Hij had nochtans heel wat meer werk afgelegd, in het teken van de sport, het tot stand brengen

Knokke was actief van de partij voor de Bloemenstoet, de Jeugdraad, Danny Lannoy met 't stadhuis in 1968 en de Zwinneblomme in 1970 met vele pinten.

Boven: in 1968 op de tribune schepen van de Velde en burg. Mattheaer, rechts Maurice Demarest regelt de stoet, regen of geen regen. Onder: links in 1969 met gouverneur d'Ydewalle voor 't vuurwerk; rechts op de tribune met schepen Van Parys, schepen Pierre en mevr. van de Velde.

van de Sporthal Stormmeeuw in het bijzonder, zo de Sporttrofee. Politiek is echter maar een feest als men verkozen wordt. Uiteindelijk is het Internationaal Vuurwerkfestival, na wat onderbrekingen, ook vandaag de dag nog de grote aantrekkelijkheid als de schitter van de zonsondergang plaats maakt voor de donkere nacht. Maar de bloemencorso is vergeten. Nieuwigheden waren een bevlieging, zo het Drakenfestival. De elegantie met

auto's schuift nog wel met nieuwe modellen aan. Jogging vult het strand en windsurfing huppelt over de golven. De Zwinvissers nodigen ieder vrijdag naar de Oosthoek uit, smakelijke folklore. En waar zijn de nette hondjes op het verhoog gebleven. Waar de Zoute-Tertre. Internationaal Jumping dook weer op. En 't mooiste kind? Het Casino nodigt steeds uit, maar dit is dan op het Zomerfestival vol privee-initiatief. Er hangt

Op het einde der jaren '60
 Sterlijkheidswadstrijden met auto's, in 1968
 Anton Peters met zijn zegevierende zangploeg
 van de partij.

Met de hond in de schaduw
 en poseren voor de foto (1958)

Exotische schoonheden genieten steeds grote
 bijval (hier in 1970 op dijk Zoute).

Cnc is Ter zorgt met de Bevrijdingsmars op 1 november voor een dagje uit.

geen bordje meer, aan het Info-kantoor of zo, om een heer te vragen voor de kinderspelen. Nu moet men, binnen Knokke en Heist-aan-Zee, kortweg Knokke-Heist, eerder de sponsors voor show en kinderamusement op de korrel nemen. Père Delattre en zijn ijverige collega's behoren tot de tijd van toen, de geschiedenis die we afronden. En Gustave die op zijn 90e zei *"Mijn fluitje voor de kinderspelen zal ik op tijd en stond aan een ander overlaten"*, heeft het eerder symbolisch in zijn graf moeten meenemen. Dan maar realistisch zijn. En zich over verheugen dat de wedstrijd voor Siertui-

nen steeds de schitter van de Tuin aan het Noordzeestrand doet uitstralen. Voor de rest zijn er strand, zee en zon, boetiekstraten, lanen en bos Zwin en polders, wafels en pannekoeken, boter bij de vis, de kwiestaks en de monokini, bouwkransen en galerijen, Koncertenfestival en Vuurwerkfestival.

André D'hont

(alle illustraties uit verzameling A.D'hont)

Zo verd in 1977 de Bloemenstoet definitief begraven.